

zij de zon en de zomer en de lach, gezegend zij het bloed en de vrouw; we reizen met gulzige ogen de wereld rond om te zien, we willen naar de maan vliegen, we komen tijd te kort, om het verschrikkelijke leven intens te genieten; zo in deze kosmische tegenspraak is het nihilisme van de zgn. vierde mens kostelijk in onze ogen. Of wie zou niet solidair zijn met die veel-gesmade wàn-mens (die men de vierde mens noemt), als hij uit de antinomie der vrijheid praktisch niet uitkomt?"

"Wat gemist wordt – is het niet het *einde* der religie? Dat zou ook het einde van het nihilisme zijn! In waarachtigheid! Dwarsdrijver, onruststoker, en defaitist in de zaak van een eerlijk leven is met name de zgn. natuurlijke theologie. De verwerping en uitschakeling van de natuurlijke religie, zou de baan vrijmaken voor een uiteindelijke schaduwloze vreugde. Maar *de religie sterft niet, ook niet in de vierde mens*, en de natuurlijke theologie, hoe vaak ook weerlegd, schiet weer kuit op een afgelegen zandbank ergens buiten de stroomversnellingen van de tijd en zwemt weer stroomopwaarts. En de religie schijnt weer het neusje van de zalm!"

(*Als de goden zwijgen*, 1956, resp. pp. 10/11, 25/26 en 28)

Observatie 4: Is de PVV'er de vierde mens? Snakken 'wij-als-PVV'ers' ook niet naar het einde van de religie? Wie zou niet solidair zijn met die veel-gesmade wàn-mens als hij verstrikt raakt in de vrijheid?